

UNITÁRIUS KÖZLÖNY.

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA: A DÁVID FERENCZ EGYLET.

SZERKESZTI:

DR. BOROS GYÖRGY.

FŐMUNKATÁRS: TARCSAFALVI ALBERT.

TARTALOM:

A reformáció ünnepe	161
Elnöki megnyitó a Dávid Ferencz Egyletben	162
A Dávid Ferencz Egylet munka- köre	165
Nők világa. — Őszi bánat [vers]	169
Népies felolvasás leányok részére	170
A mi katonáink	172
Irodalom	174
Egyházi és iskolai mozgalmak: 174	
A főt. püspök urat — Új iskolai fel- ügyelő gondnok. — Új egyháztaná-	

csokok. — Katonák-emlékalapjára ...
A főtanácsi választások eredménye:
— Unitárius Múzeum. — Új sorozat a
200-felé. — Őszinte vallomás. —
Halmágyi Sándor — Koáli Nagy
István. — Elhunytak. — A budapesti
Dávid Ferencz Egyletben — A Berde
buni-birtokot — Az egyházköri fel-
ügyelő — Nem küldünk — Bármi-
lyen csekély — A requirált haran-
gok — Az É Főtanács jegyzőkönyve
— Szerkesztői üzenetek.

Az Unitárius Közlöny ára 4 kor.

A D. F. E. örökös alapítói.

1. Dr. Brassai Sámuel 400 K.
2. Báró P. Horváth Kálmán 700 K.
3. Hajós János 220 K.
4. Fekete Gábor Kolozsvár.
5. Dr. Bedő Albert Budapest.
6. Könyves Kálmán Rt. Bpest.
7. Székely László Torda.
8. Ürmössy Jenő Kolozsvár.
9. Csegezy Mihályné Albert Ilka Torda.
10. Raffay András Abrudbánya.
11. Dr. Boros György Kolozsvár.
12. Toroczkoói egyházközség.
13. Ferencz József püspök.
14. Koronabank Rt. 60 K.
15. Benke Elek adótárnok Sz.-Keresztúr.
16. K. Nagy Béla Kraszna.
17. Farkas Józsefné emléke.
18. Boér Gergely Kolozsvár.
19. Raffay Zsigmond Verespatak
20. Imreh József Verespatak.
21. Borbély Sándor igazgató Vác.
22. Dr. Székely Ferenc Budapest
23. Boneza Miklós Bpest 160 K
24. Dr. Kövály László 120 K
25. Nagyiklodi Tischler Mór Kolozsvár
26. Mikó Dezső Abrudbánya
27. Thoroczky Vencel, Guraszáda
28. Kovács József Hmvasárhely
29. Kovács Józsefné Hmvasárhely
30. Ajtay Jánosné H.-almás
31. Sipos József m. kir. adótárnok
32. Mérés Gyula festő Kolozsvár
33. Nagy Balázs Torda
34. Dr. Balogh György Torda
35. Pap László Székelyudvarhely
36. Székely Miklós Torda

- 37. Kisgyörgy Sándor Vargyas**
38. Botár János Budapest
39. Magyar Leszám. és Pénzváltó Bank
40. Id. báró Daniel Gábor főgondnok
41. Dr. Nagy Károlyné Abrudbánya
42. özv. Pálffy Jánosné Csegez.
43. Csegezi Taar Balázs emléke
44. Csegezi Taar Balázsne emléke
45. Balogh József máv. főellenőr Kol.
46. özv. Simon Ferencné Kolozsvár
47. Pálfi Márton tanár Kolozsvár
48. Reitter Aladárné Kolozsvár
49. Péter Sándor és neje Bitai Mária
50. Árkossy Lajos Kolozsvár
51. Dr. Ferencz József Kolozsvár
52. Székely János mérnök Kolozsvár
53. ötordai Weress Sándor Kolozsvár
54. Szentkirályi Ferenc Sz.-keresztur
55. Csegezy Mihály gondnok Torda
56. Ballók Károly Kolozsvár
57. Pákey Lajos Kolozsvár
58. Dr. Kozma Endre közjegyző
59. Dr. Pálffy József ügyvéd Kolozsvár
60. Gyulay Árpád kir. tan. Kolozsvár
61. Lipkay Ártur Gál Ilona Bpest
62. Dr. Hintz Györgyné Kolozsvár
63. Dr. Ferenczy Géza Nagyajta
64. Székely László 200 K
65. Báró dr. Daniel Gábor Budapest
6. Báró Daniel Lajos Vargyas
67. Péterffy Zsigmond Kolozsvár
68. Végh Jánosné Mezőtőhat
69. Kolozsvári egyházközség
70. Tibáld József lelkész emléke
71. Özv. Tibáld Józsefné S.-Sztgyörgy
72. Józán Miklós esperes Budapest
73. Abrudb. Nagy Elemér Szentkereszt
74. Jóó Elek és neje Siménfalva
75. Dr. Erdődi Endre orvos
76. Vári Albertné Kolozsvár
77. Özv. Szentpéteri Gáborné Kolozsvár
78. Árkossy Béla Selmecebánya
79. Dr. Szathmáry Pál 200 K
81. Dr. Várady Aurél Kolozsvár
82. Kovács Imre lelkész és neje Bágyon
83. Varga Dénes főgymn. tanár Torda
84. Fekete Ferenc takpt. igazgató Torda
85. Sőfalvi Sándor főpénztáros Torda
86. Kún Sándor (Kolozs) 102. táb. posta
87. Siménfalvi Szász Eszter emléke
88. Csongvay Lajos köri gondnok
89. Fazakas Lajos esperes
90. Létay Balázs emlékalapítvány
91. Matskásy Lajosné Farkas Juliska
92. Dr. Várady Aurél Kolozsvár
93. Dr. Binder Emilné sz. Fazekas Jólán
94. Diménné Imets Lidia emléke
95. Pál Ferencné Imets Róza
96. Pál Ferenc esp. lelkész Oklánd
97. Dr. Á. Kiss Ernő hadnagy
98. Ifj. Sári József hősi halott emléke
99. Kövendi Nagy Miklós és neje
100. Dr. Gspann Károly orvos Apahida
101. Ferencz Józsefné alelnök Kolozsv.
102. Fangané Gyujtó Izabella emléke
103. Tóth Oliverné Sigmund Gizella
104. Dr. Árkossyné Sigmund Ilona
105. Néhai Gál Dénes eml. Nyárádsz
106. Enlaki Sala Sámuel emléke
107. M. Májai Ervin hadn. emléke
108. Tóth György és neje Bölön
109. Egyházközség Bölön
110. Bedő Béla közjegyző Nagymoha
111. Dr. Sztkat. Bálint Gábor emléke
112. Katonák emlék. lapja
113. Szabédi konfirmáltak alapítványa
114. Pap Zsigmond Benczéd
115. Almási Ferenc igazg. Toroczkó
116. Vernes István titkár Toroczkó
117. Botár István pénztárn. Toroczkó
118. Szentgericeai konfirmálók
119. Pálffy István Marosludas
120. Bakócziné Kilyéni Erzsébet
121. Kisgyörgy Sándorné Pál Berta
122. Dimén Gyergelyné Pál Anna eml.
123. Kriza Jánosné Fűzi Borbála eml.
124. Udvarhelykőri Dávid F. Egylet
125. Dr. Jankovich Pál Sz.-keresztur
126. Dr. Jankovich Pálné
127. Urschütz Rezső Kolozsvár
128. Dr. Nagy György Budapest
129. Répa Mihály emlékére Tóth Mozes
130. Ádámosy Elvira Kövend
131. Máthé Mozes és neje Kiss Mária
132. Ekártné Pálffy Eliz Csehétfal. a
133. Killyéniné Binez Lilla emléke
134. Killyéni Endre Hosszufalu
135. Dr. Ferencz Ákos D.-sztmárton
136. Két 48-as apa emlékére Deák M. és neje
137. Ürmösi József lelkész Hsztpál
138. Ürmösiné B. Irma Hsztpál
139. Dr. Hintz György Kolozsvár
140. Rédiger Béla és neje Deák Katalin
141. Dr. Boros Györgyné Kolozsvár
142. Várfalvi Kádár András és neje Berta Judit emléke
143. Kökössy Mihályné Tordátfalva
144. Kiss Sándorné lelkészne Kolozs
145. Guidó Béla esperes D.-sztmárton
146. Szabó Gábor emléke D.-sztmárton
147. Gálfi András lelkész Tordatur
148. Kovács Imréné lelkészne Bágyon
149. Korondi egyházközség
150. Gróf Horváth Toldi Rudolf
151. Bartók Endre lelkész emléke
152. Dr. Gothárd Zsigmond Budapest
153. Dr. Cyergyai Árpád Kolozsvár
154. Fülöp Mozes lelkész és neje Biró Berta Kide
155. Kisgyörgy Imre lelkész Olthéviz
156. Székely János ny. igazgató Torda
157. Varga András birtokos Bifa
158. Szentamai Sámuel Karczag
159. Gál Jenő tabl. tanácselnök
160. Báró Petricevich Horváth Artur
161. Pap Sándor lelkész emléke
162. Nyárfalvi ifj. Zsigmond Mihály eml.
163. Bágyoni unitárius nők szövetsége
164. Sebestyén Artur iroda igazgató Bp. 150 K
165. Geley Árpád Gyulafehérvár

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA: A DÁVID FERENCZ EGYLET.

SZERKESZTI

DR. BOROS GYÖRGY.

FŐMUNKATÁRS:

TARCSAFALVI ALBERT.

Előfizetési ára: 4 korona. Egyes szám ára: 40 fillér. Egyleti tagok 5 évi kötelezettséggel, egy évre 2 koronát, a lapért 2 koronát, összesen 4 koronát fizetnek Örökös alapítói díj 100 korona Minden pénz Gálfi Lőrincz egyleti pénztárnokhoz küldendő Kolozsvárra.

A reformáció ünnepére

a magyar unitáriás egyház üdvözetét küldi az ágostai egyháznak báró Pronay Dezső egyetemes felügyelőhez.*

Méltóságos Báró Felügyelő úr!

A Méltóságod fővezérlete alatt álló magyar Ágostai Evangelikus Egyház ünnepelni készül. Ünnepli a Reformáció négy-századik születése évét. Az emberiség szellemi haladását biztosító események között a wittembergi tételek nyilvánosságra hozását a Jordán vizében végzett keresztelés mellett látjuk. — Ujraszületést teremtett az is. Uj lélek tüze szállott az emberekre és forrongásba hozta az alvó lelkeket. Milyen gazdag virágzás és milyen értékes termés következett utána!

A nagy kezdők emlékére, s közöttük a legnagyobbára, Luther Mártonéra, szünetlenül ismétlődve küldjük hálás elismerésünk koszoruját.

A Magyar Ágostai Evangelikus Egyház ünnepét a magunkénak is ismerjük. Egyházunk Főtanácsa, eltelve attól a hatalmas eszmétől, melyet a reformáció jelent, rokonszenvvel üdvözli az ágostai hitvallásu evangelikus egyházat a reformáció 400-ik évfordulója ünnepén és kívánja, hogy ünneplésük legyen újabb szellemi föllendülés szeguletköve magyar hazánk dicsőségére és az emberiség boldogulására.

* A református egyháznak dr. Kenessey Béla püspök konventi elnökhöz, kevés különbséggel, ugyanez az üdvözet ment.

Kérjük Méltóságodat kegyeskedjék tolmácsolni üdvözetünket az ünneplő gyűlésnek.

A M. U. E. Főtanácsa 1917. aug. 27-én tartott üléséből.

Báró Petrichevich-Horváth Kálmán,
főgondnok.

Ferencz József,
unitárius püspök.

Dr. Boros György,
főjegyző.

Elnöki megnyitó a Dávid Ferencz Egyletben.

Tisztelt hölgyeim és uraim!

Motto: Madách Imre: Az ember tragédiájában:
Az „Úr végszava” Mondottam „ember, küzdj és bizva
bizzál!” Erről kívánok pár szóban beszélni.

Ezen szomorú napokban, a három évi véres küzdelem kerserei után, most, hogy beléptünk annak negyedik évébe — a nélkül — hogy az általunk és szövetségeseink által felkinált békét ellenségeink elfogadták volna, melyről mindenkép meg akarjuk látni, hogy az nem őszinte, csak csalogatás akar lenni az ök megtévesztésükre. Lehangoltan bár, de öntudatosan, élesen kell tartasuk a harci bárdot önvédelmünkre, hogy azzal bármikor lecsaphassunk ádáz ellenségeinkre. Hadd lássák: még erős karunk jogainkat megvédeni mindig kész.

Madách Imre az ember tragédiájában: midőn Ádám az életküzdelem porondjáról csalódottan, elkeseredve, azon lesujtó gondolattól áthatva tér vissza, hogy mire való jőra, nemes cselekedetekre készen élni az emberekért, ha mindenütt csak gáncsot, aljasságot, elvetemültséget lát és az egoizmusnak az áldozatok után kinyújtó karjait találja maga előtt a társadalom minden rétegében.

Ily helyzetben, Lucifer sértő, izgató gunyszavaitól kísérve, Évának szeretetteljes, gyöngéd figyelme csak akkor talál elcsüggedt lelkében visszhangra, mikor megsugja neki, hogy anyának érzi magát.

Élni azért, aki születni fog — annak létét, jövőjét biztosítani — azon nemes elkatározásra bírja a férfit, hogy a küzdelmet újra felvegye és végig küzdje, annak minden eshetőségeivel.

Ekkor szólal meg az úr: küzdj és bizva-bizzál.

A reménység gyújtó szavait helyezi a jövőnek sötét hátterébe, hogy onnan erőt merítsen a csüggedő.

Igy védelmezzük mi is gyermekeink és unokáink jövőjét, bizva erőnkben, ügyünk igazságában és a nagy Isten segítségével.

De ezen bizalom nem azt jelenti, hogy minden megváltozik, a komor jelent, nélkülözéseket — fényes jövő aranymezője takarja be — hozva áldást bőséget mindenfelé — erre nem számíthatunk, ne is számítsunk. Ez megbénítaná munkakedvünket és újra keservet, csalódást hozna lelkünkre, melyekből bőségesen kivettük részünket.

Igen, bizalommal nézhetünk majd a jövőbe, de azon bizalommal, mely a jövő reménysegeitől el nem vakítva — erejének, képességeinek tudatában — hanem készen áll mindenki és minden ellen, mi munkásságunkban, a haza szolgálatában akadályozni kívánna. Még nehéz időket fogunk átélni, mely időszak csüggedést nem ösmerő hazafiakat kíván oldalán.

Munkásság — takarékoság — és hazánk iránti áldozatkészség a háborút követő béke idején is — ezek fogják biztosítani hazánk jövőjét és a jövő nemzedék háláját — a most élők iránt, ha lesz lelki erejük a szerint élni.

Igen, e nagy napok idején, ezen szellemben szólal meg az úr az ő népéhez, harsány hangon mondván: „küzdj és bizva-bizzál“.

Igen, kitisztítva a mi területeinket és szövetségeseinkét az ellenség hadaitól, hadd zúgjanak győzelmes seregeink még előbbre ellenségeink országain keresztül, szorítsuk őket reá, ha másképp nem lehet, lássák át, hogy minket leverni nem lehet. Ekkor kisüt a béke napja, melyet megakadályozott egyfelől a saját sorsán elkeseredett és azt jóvátenni nem bíró tehetetlenség: a franciában, másfelől a hypokrizis és égoizmus, mely a mások, nyomoruságaiból élve, közönyösön néz minden egyebet, ha saját titkos társait megvalósulni látja, az angolban. A harmadik, a hatalmas, nagy birodalom, az orosz, a forradalom és szünni nem bíró forrongás kitöréseitől meggyengülve, nagy bajban léve maga is — a románok támogatása dacára — támadásainkat kivédeni nem képes. A negyedik az olasz — a kedves jóbarát — támadásra-támadást, erőltet, de hős honvédeink és más katonáink fegyverei által üzetve a Karszt szikláin és fensikjain áthatolni nem bír.

Ki tudná megmondani még hányan vannak ellenségeink, hisz úgyszólván az egész világ az, de a többiektől — a nagy távolság miatt nem tarthatun. Áttekintve ellenségeink során:

Sajnos, hogy ellenségeink közt, mégpedig legnagyobb ellenségeink közé kell számitanunk az angolt. A mi nekünk leginkább fáj, mint egyháznak és általában a magyarságnak az, hogy régi jó barátunk az angol, kinek a multban annyi jóindulatát és mint testvér egyház, pénzbeli támogatását élveztük a kik küldöttünket Londonban családi körükbe fogadták és ottlétük alatt mindenben segítségükre lenni kívántak — csak mint kiengesztelhetetlen ellenségeink állnak most velünk szemben. A

háború megváltoztatá az emberek érzés és gondolatvilágát. Ezen mi nem tudunk változtatni, de mint tényleges állapothoz kell cselekedetünket átformálnunk. Ily szempontból ítélve meg az események lehető lefolyását, le kell győznünk volt barátunkat az ángolt is. Ezt a mint látszik a buvárhajóharccal elérhetjük.

Akkor, ha az ángolt és franciát megtudjuk törni és jobb belátásra bírni, csak akkor férközhetik hozzánk egy oly béke, mely hazánkat a közeljövőben megvédi és fejlődését évek hosszú során biztosítani képes.

A míg ezen várva-várt idő megjön, tartsuk élesen azt a hazai bárdot és csengjen midig fülünkben a hazai szó, mellyel az úr szól Ádámhoz: már mondtam ember, küzdj és bizva bizzál!

A mi a D. F. E. teendőit illeti ebben elfogadhatjuk azon két pontot, a mit Dr. Boros György barátom az udvarhelykőri D. F. E.-ben tartott felolvasásában, megjelölt: 1-ső az ital, a részegeskedés elleni akció, mértékletességi szövetkezetek alakítása által. Ősmerjük — midennap fájdalommal tapasztaljuk, hogy ezen szenvedély mily rombolásokat visz véghez népünk testi és lelki erején — azért mindent meg kell tenni, a mi módunkban van, annak meggátlására.

A második szomorú, de elodázhatlan kötelességünk a hadiárvák — özvegyeinket, állapotaikat, szükségleteiket — melyeken javítani, kielégíteni. Ez erkölcsi kötelességünk.

Ezért alakuljon meg minden unitárius egyházközségben a lelkész és neje buzdítására „az unitárius nők szövetsége”. Melynek tagjai házról-házra járván, keressék fel, hol van a baj és intézkedjenek a hol tehetik, ha nagyobb az, kérjék a D. F. E. útján a Transylvánia és a gyermekvédők jó segítségét.

A mint az utolsó számban az Unitárius Közlönyben olvasom a D. F. E. örökös alapító tagjai száma 128. Tekintélyes szám, de mily szép, nagyszerű dolog lenne, ha azok számát 200-ra fel tudnók vinni. Az embereket szép szóval, kéréssel sok mindenre reá lehet venni. Itt csak jóban munkálnának hölgyeink — azért kérem, használják fel Isten adományát kedélyességüket: szerezzenek a D. F. Egyletnek alapítókat, hogy én is megérhessem a 200-ik század korona befizetését; ekkor a D. F. E. örökös alapítói alap 20,000 korona szép összeg — dicséri azokat, kik összeadták. Csak siessenek vele, mert az idő rövid. A D. F. E. perselye ki van téve, kérem szives adományait. 50 koronával én is részt veszek azzal, hogy hívja a többi koronákat. Dr. Boros György főtitkár úr a D. F. E. múlt évi működéséről megteszi jelentését. A pénztárnok Gálfi Lőrincz ur a

pénztár állásáról be íog számolni. Felkérem az urakat tegyék meg azt.

Bezáró. Köszönöm az előadó úrnak érdekes felolvasását az egylet nevében. Nemkülönben a t. közönségnek megjelenését. Érdeklődésük ezen bizonyosága nagyban fokozza Egyletünk életrealóságát, mit azért jövőre is kérek. Vizontlátásra — ha Isten is ugy akarja — a jövő évben!

A Dávid Ferencz Egylet munkaköre.

A mindig élénk és mindig munkás udvarhelykőri Dávid Ferencz Egyletben Zoltán Sándor egy talpraesett és igen érdekes felolvasást tartott „Tekintély-kultusz és Dávid Ferenc” cím alatt. Rámutatott azokra a mindig értékes, tehát örök értékű igazságokra, melyeket Dávid Ferenc irataiban, reformjában és egyéniségében talált. Ifjuhoz illő lelkesedéssel vallja eszménynek és követésre érdemes nagy papi és profétai jellemnek ezt az első, legelső és minden tiszteletre méltó unitárius lelkipásztort. Gyakorolja s másoktól is követeli a Dávid Ferencz tanításai megismerését és ismertetését.

Záró szavaiban, bizonyos szónoki hévvel és exstatikus hangon mondja: „Mi unitárius keresztények büszkén valljuk őt magunkénak. Ha tehát van egyletünk, mely az ő nevét hordja, az ő kultuszának legyen szentelve az. Hadd hangozzék itt gyakran az ő neve, hadd idézzük minél gyakrabban mondásait; ismertessük, hogy ismerjük műveit, mánkasságát; kövessük őt s munkálkodjunk azoknak az eszméknek megvalósulásáért, melyeknek képviselője.”

Ez a buzdítás szép összhangban van azzal, amit a nagy reformátortól idézett. Az olvasó, ha egyben gondolkozó is, vágyat érez magában, hogy olvashassa a nagy cselekvő és bámult eszű férfi munkáit. Minthogy a Dávid Ferencz egyháza, nagy tisztelete és hálája jeléül, de hogy eszméi terjedhessenek, kiadta legelső szép magyar művét, fölhasználja az első csöndes órát és olvassa a *Rövid magyarázatot*. Tegyük föl, hogy csak három vagy talan csakis egy hallgató, vagy olvasó lelkét fogja el ilyen fölbuzdulás, a felolvasó meglehet elégedve a sikerrel.

A reformáció irodalma ma már csak tudományos tanulmányozók asztalán található. Ilyennek tartunk minden papot, ilyennek szeretünk képzelní minden unitárius papot, s ha képzelnünk hiunak bizonyulna, szégyenkezve némulna el a szó ajakunkon, mert a szemrehányás, sőt még a kérdőrevonás is ránk nézve volna lesújtóbb.

A mi hallgató és olvasó közönségünktől azt várjuk, s hogy

várakozásunkhoz jogot szerezzünk minden alkalommal hangoztatjuk, hogy el ne mulassza megismerni Dávid Ferenczet, mert a nevééről nevezett egyesület gondoskodott olyan életrajzáról, a melyből írásban és képekben is rövid pár óra alatt végig kísérheti viszontagságos, de szép és nagyszerű életét.*

Eleddig egészen egyetértünk a felolvasóval és bírálójával Ürmösi Józseffel, aki a felolvasó gyűlésen s azután egyik egyházi lapban is véleményt nyilvánított a felolvasásról.**

Van ám e szép és jól alapozott felolvasásnak két kis szépséghibája. Egyik a homlokán: *tekintélykultusz*, másik a legvégén alig észrevehető rejtekben: „Félre minden ultramodern eszmével az egyesületből; a Dávid Ferencz neve ne legyen cégtáblája egy szellemi vegyeskereskedésnek, hanem legyen szent szimbólum, valláserkölcsei eszméknek szent szimbóluma, melyre mindig szent lelkesedéssel tekintünk!” Ez ellen nyilatkozott Ürmösi József, az ő nyílt és nem sima módja szerint őszintén és határozottan, az idézett helyen.***

A két tárgy tekintélykultusz és ultramodern eszmék, első tekintetre mintha egymáshoz tartozna, mert a tulzott moderizmusnak egyik fő öröme éppen a tekintélyek lerombolásában telik. Bizonyos fészkelődő egyéniségek, vagyis akik még nem találták ki, hogy a szél honnan fu és hogy ők hová legyenek, a történelmi értékek megsemmisítését célnak tartják és minden ellen hadonáznak a mi nem mozog úgy, ahogy nekik jól esik, t. i. hogy fölboruljon.

Ebben a mi világfölfordulásunkban, amely az ég fia, a chinai császár után, a minden oroszok imádott czárját is trónostól felborította, tekintélyről beszélni, merészség, de éppen azért kell, mert mindenki rá jő, talán hamarább, hogy sem hinné, hogy a mi Archimedesnek sem sikerült, neki sem fog sikerülni. A tekintélyt nem a szimbólumban, nemis fiktív személyiségben, de bizony még historiai nevekben sem lehet biztosítani. Valami olyant

* *Dávid Ferencz* Irta: Pap Domokos. Ára 50 fillér. Postán küldve 60 fillér.

** *Ultramodern eszmék*. Unitárius Egyház 1917. január 15.

*** A felolvasó és bíráló polémiájába nem szükség bele szólnom, sem pro, sem contra. Az olvasó megtalálja cikkeimben a fölfogásomat. Egy személyi ügyet azonban hadd tisztázzunk: Ü. J. ifju barátom elnökké választását említve ezt írja: „ez elnöki állásra is felülről más volt delegálva”. A „delegálás” azt jelenti, vagy jelentheti, hogy miután az ügybuzgó Demeter Dénés halála után az elnöki szék betöltése késett, én mint az egyesület főtitkára igyekeztem odaadni, hogy az esperességből visszavonult Kisgyörgy Sándor, aki az Egyesület bücsőjénél jelen volt s azóta szívével melengeti, fogadná el az elnökséget, kértem biz' én mást is, hogy a szék sokáig ne legyen üres, de azt egy perczig sem elvesztettem szemem elől, hogy a választás az egyesület keblü ügye, s mihelyt Ü. J. a többséget megkapta, nemcsak alkotmányos érzésem sugallatára, hanem az új elnök ifju hevét és faradhatlan buzgóságát ismerve, siettem üdvözölni s a mennyire tőlem függött munkájában támogatni.

kell keresni, ami élő kapcsolatban van a mai lelkekkel. Ami a mai erőhöz táplálékot hajtó energiát szolgáltat.

Jézus neve örök érvényű volt a legultramontanabb hívő előtt is, az a legultramodernebb előtt is, mert ő az ember magyarázója volt. Dávid Ferencz igazán hű és megértő tanítványa s ugyanolyan apostola volt Jézusnak. Ő tehát hozzánk, a mához is, a holnaphoz is tartozik.

De mi ma és mit követel a holnap? A ma majdnem olyan valami mint a holnap, mert sem megértés, sem tudás, sem semmi bizonyosság nincsen benne. A ma csak átmenet. Csak készülődés, vágyakozás valamire, ami nincs, de a minnek lenni kell, mert a létezés bizonyossága soha meg nem szűnik.

Ahhoz a *kell*-hez rengeteg sok gondolat, hit és reménység fűződik. Lenni kell életnek, lenni kell munkának. Lenni kell hadadásnak, tisztulásnak, lenni kell a régi helyében ujnak, a réginél jobbnak, a mosthoz illőbbnek. Lenni kell olyan kibontakozásnak, a milyet annyi szenvedés, küzdelem, akarat és kívánás egybefutó eredője létesít.

Hogy az a mi lenni fog nem olyan lesz a milyet bárki is előre elképzelve, bizonyos, de hogy abban az emberi jogok, tehát az emberi akaratok nagyobb és általánosabb területet fognak elfoglalni, mint bármikor is ezelőtt, arról mindenki meg fog győződni, aki majdán mérlegelni fogja az eredményeket. Akkor az emberek közelebb lesznek egymáshoz, mert a különbségek, az elválasztó határok lefognak apadni.

Mint hogy így lesz, mert másképpen nem lehet, előre kell készítenünk magunkat, hogy meglepetés ne érjen. Minket unitáriusokat nem lephet meg semmi új, mert mi nem hisszünk csodákban, ellenben várjuk a régiék elmulását, mindennap újak születését, a mit Dávid Ferencz azzal fejezte ki, hogy a régi Babylonok összeomlanak, s fölépül az Istennek új országa, mely a megismert igazság és a mindeneget megbocsátó szeretet országa.

A szőnyegen levő kérdés sarkpontja az, hogy ebben a közeledő új országban a nők milyen mértékben vehetnek részt? Ez azt is jelenti, hogy a mi nőink, tehát nevezzük „modern nőnek,” hol szerepelhetnek? A ház kormányzásában megadtuk a helyüket, a társadalomban körültekintően csoportosulunk, s nőies kiválóságaink kívül, hódolunk szellemességüknek és bizony már lesajnáljuk, ha tudatlanok és tájékozatlanok. A társadalmi szervezetekben bőven kiadjuk részüket. Bizunk ügyességükben, kitartásukban, szavuk hatásában. Szívesen látjuk őket a tudományos előadásokon is, de a concert termek nélkülök néptelesnek lennének. Szívesen meghallgatjuk, ha a felolvasó asztal mellől szólnak hozzánk.

• Az egyházban mi unitáriusok már régen ellátuk szavazati

joggal. A pap-választásnál önálló nőink szavazata mindig figyelembe jő, tehát az unitárius nő benne van az egyházi alkotmányban.

Egyháztársadalmi szervezetünkben a Dávid Ferencz Egyletben, a kormányzó testületben, a férfiakéval egyenlő jogot élveznek. Igaz, hogy még nincsen, sem központi, sem körí nőelnökünk, de hogy lehessen annak semmi sem áll utjában, mert csak az arravalóság dönt. Még azt sem tiltja semmi szabály, hogy papok ne lehessenek.

Hátra van az emáncipációnak egy nagy bökkenője, amely már országos: a politikai jogokba bebocsátás. Ma még ott állunk, hogy ha 24 éven felüli nőinket megszavaztatnók a többség nem kívánna a választói jogot. De miért? Csak azért, mert iskolázásunk oly hiányos, hogy nőink hazánk történelmét megtanulhatják, de alkotmányát, jog és igazságszolgáltatását még meg sem tanulhatják. Az egyetem már megnyitotta előttük a kapuit, de nem az ajtóit, mert nem bocsátja be a jogra, ahol megtanulhatnak az állam tudományát. Mióta ez a cikk íródott, azóta nagy változás történt. Az új kormány bebocsátotta a nőket a jogra is s ellátja választójoggal. Helyes. Így kellett ennek lenni!

Oktatásunk hiányai rendre elenyésznek s a nők a tudásban megszerezhetik mind azt a mire tehetségük, kedvük és szükségük van. Hogy egy jól művelt és tudományos készségű nő, ne lehetne értékes tagja a városi, a megyei vagy akár az állami adminisztrációnak, azt ma-holnap már vitatni sem lehet.

Ezek olyan általános elvi igazságok, amelyeket jó részt a közvélemény tulajdonainak mondhatunk

De a szóban levő kérdést nem akarom elmeríteni ezekben az általánosságokban. Van-e hely az egyletben ultramodern eszméknek?

Az ultramodern irányban bizonytalankodókra egy pár vonással rámutattam már. Ultramodern eszme alatt nagyon sok érthető. Érthető: a vallás, az erkölcs, a szemérmesség, szerénység, szülői tisztelet, gyermeki engedelmesség hiánya, vallásos buzgóság, hazafiság, áldozatkészség, önfeláldozás hazáért, és több hasonló eleddig nagyrabecsült, sőt az egyén, a társadalom és az állam létét biztosító eszmék kigúnyolása, megvetése, eldobása. Ha valaki ezekkel akar a Dávid Ferencz Egyletben helyet kérni és térthódítani, megköszönjük a szivességét, de nem kérünk belőle, mert a Dávid Ferencz Egylet ezeket egyenként és együttesen is az egyén, a vallás, az egyház és az Egylet léterdekébe tartozóknak tartja. Ezekkel akar élni, ezeket akarja művelni, s ezekkel akar tökéletesedni.

Ilyen ultramodernnek nem tekinthetjük a nőkérdésnek talán egyetlen ágát is, mert azt ismét elvárjuk mindenkitől, aki asztalunk mellé lépik, hogy tudni fogja, hogy mi nem tanítunk

anatomiát, nem rendezünk babakursusokat, mert azok másokra tartoznak.

Arról szívesen hallunk szót, hogy mi joga van és mi legyen a nőnek. Azt is megmondjuk, hogy mi a nőt az anyában látjuk eszményítve, tehát a családi életet tartjuk a boldogság első biztosítékának. Arról is szívesen gondolkozunk, hogy helyesebb volna-e a leányokat olyan önálló élethez szoktatni, a milyenre Amerika és Anglia növelik. De ugyanekkor megfogjuk mondani azt is, hogy fiainkat neveljük és szoktassuk olyan tisztesség tudására, amely a leányt megvédi minden sértéssel és bántalmazással szemben. Egyházunk és vallásunk történelmét, jeleseink életét és cselekedeteit, az iskolában s az egyleti összejöveleteken is megtanítjuk nekik, föltárjuk előttük, de azt szívesen vesszük, ha közgyűlésünkün hazafias, vagy most, háborus verseket szavalnak.

Azt hiszem nagyon téved bárki is, ha a Dávid Ferencz Egyletnek ilyen befogadó képességét és társadalmi irányzatú jellegét kereskedésnek s még inkább, ha vegyeskereskedésnek nevezi. Abban egyetértünk, hogy minden ténykedésünk viselje magán a vallás és az erkölcs tisztult és fenkölt jellegét.

Dr. Boros György.

Nők világa.

Őszi bánat

(1916 november)

Orgonafánk levele pereg,
Sodorja hűvös őszi szél,
S a kis leányom azt kérdezi:
„Miért hull ősszel a levél?...“

...Nem sejtí még, hogy hervadt szírom
S rezegő, sárga falevél
Kacagó, dalos boldogságról
Sóhajos, édes, forró vágyról
S elűnt álmokról sűg. mesél ..

Ártatlan lelke még nem érti,
Hogy a tavaszra ősz borúl!
Reményünk zöldje holtra sáppad,
Ifju lelkünk öreggé fírad,
S életfánk lombja porba hull.

Lelkemen itt nyomaszté bánat
S a szívem is olyan nehéz.
Hangtalan könnyel sírok, sírok,
Rég elmúlt időt visszahívok,
Mely feledés kódébe vész...

S úgy eltűnődöm : mit feleljek?..
.. S im bánatomat feledem.
—Hisz itt tavasz mosolyog én rám!..
S nevető szemű kicsi lánykám
Forrón szivemre ölelem.

Ürmösi Károlyné

Népies felolvasás leányok részére.

(1917. jan. 11-én Székelyderzsben.)

Mindenek előtt azt kell elöttek megmagyaráznom ifju hallgatóság, hogy tulajdonkép miért is olvasok én fel nektek? Vajjon mi célja van az én felolvasásomnak? Nem tudom, hogy közületek volt-e olyan, aki erre gondolt volna!? Vajjon miért fáradozik, törődik velünk a tiszteletes asszony, mi oka lehet ennek?

Ha tudni óhajtatok, kedves fiatalok, én mindjárt megmagyarázom nektek ezt. Azért tartom én e felolvasást, s ha Isten segít a többit is, mert szeretem hazámat, szeretem benne a népet, aki jó és okos, csak nincs elég tudása és műveltsége. A ti lelkeitek művelésére és épülésére szántam én ezt a rövid pár órát, hogy titeket, fiatal lelkeket, a jóra és hasznosra tanítsalak. Ti nem vagytok már gyermekek, mindannyian meglett nagy leányok s tudom hogy méltányolni tudjátok törekvésemet. A ti dolgotok aztán, hogy saját hasznotokra fordítsátok az itt hallottakat és, hogy ne menjen veszendőbe az én fáradozásom.

Gondoljátok csak meg, hogy mit érez egy magyar nő, ha látja, hogy országa fiatalága mint elvan hagyatva!? Ha látja, hogy nevelés híján a züllésnek és erkölcstelenségnek az áldozata? Ettől akarlak én Titeket megóvni, azért akarlak titeket mindig jó tanácscsal ellátni hogy ezt elkerüljétek. A fiatal leány a hogy kikerül az iskola padjaiból azt hiszi, hogy már ő nagy leány. Pedig dehog. Akkor kell csak igazán tanulni, akkor van valóban reá-szor-olva a jó és helyes oktatásra. Tehát ne gondoljátok, hogy már most nagy leány vagyok, s most már nekem minden szabad. Négy-öt évig még gondolni sem szabad a nagy leányságra. Azon időt amit az iskolától a nagy leányságig betöltötök, tanulságos, hazafias könyvek olvasására kell fordítani. Képezni, művelni kell magát minden fiatal leánynak, a jövőre nézve. Mert a nő nemcsak asszony és feleség, hanem anya is. Ő neveli az ország jövő nemzedékét, ő oktatja kicsinyeit s ő adja meg az alapot egy nagy, művelt ország létrejöttéhez. Azért határoztam én el magamat arra, hogy titeket leendő anyákat oktassalak s ezáltal a tökéletesedés felé vezesselek, amennyire ez gyöngye erőmtől kitelik.

A világ halad kedves fiatalság, s mi sem maradhatunk el tőle. Nekünk is vele párhuzamban kell haladnunk. Azt hiszem, hogy elég világosan megmagyaráztam felolvasásaim célját, s remélem, hogy megértő szívekre is találtam.

Most pedig a mai felolvasásom tárgyára térek. Tárgya: hogy hogyan viselkedjek egy fiatal leány az utcán, otthon, és mindazokon a helyeken, a hol csak megjelenik. Minden emberre, legyen az bármilyen okos is, reá fér a jó tanács s ha csakugyan okos, úgy meg is fogadja azt. Ti is fiatal leányok fogadjátok meg az én jó tanácsaimat. Rövid ideje még csak, hogy e községben élek, még oly sokat az idő alatt nem tapasztalhattam. De azt láttam, hogy nektek fiatal leányoknak a nevelése nem a helyes mederben halad. De ez nem a ti hibátok leend, hanem igenis a ti hibátok leend, ha a szívből jövő jó tanácsot nem fogadjátok meg. Lehet, hogy némely dologban túl szigorú bírátok és tanácsadótok leszek, s bizony sokszor minden szépítgetés nélkül feltárom hibáitokat. De mindezt csak azért teszem, hogy a rossz szokásokat elhagyjátok. S meglátjátok, hogy később, amikor inkább belátjátok tanácsaim helyességét, ti is épen úgy fogtok engem szeretni, mint ahogy én most Titeket. . . .

Egy fiatal leánynak első pár szavából meg lehet tudni, hogy milyen a gondolkozás módja, s mennyit tud a világról, s mennyi az olvasottsága és ebből kifolyólag mennyi a műveltsége. Először is a szülők iránt való tiszteletből tudni meg, hogy milyen lelkű az illető. „Aki szüleit nem becsül ő sem érdemel egyebet.“ Legyen az a szülő bármily feledékeny, beteges, öreg és tudatlan, azért a tudatlansága mellett is tisztelni kell. Mert ők is voltak fiatalok és mi is leszünk majd öregek. S ki tudja, míg öregek leszünk nem lesz-e még több hibánk, mint amennyi szüleinknek van. Elnézőnek és tisztelet tudónak kell lenni minden öreg ember iránt. Odahaza ép úgy mint az utcán. Általában mindenkivel szemben figyelmesnek, tisztelet tudónak kell lenni. De okosan és megfontoltan kell beszélnünk a nálunknál fiatalabbakkal is, hogy ezáltal nekik jó példát adjunk s egy szersmind a fiatalabbak tiszteletét is kiérdemeljük a magunk számára.

Továbbá nem illik az utcán legényekkel, leányokkal egyaránt illetlenül viselkedni. Pl. megesezt az, hogy az utcán leányok a legények ölébe ülnek és velük ölekeznek. Azt hiszitek, hogy ez talán szép dolog? dehogy, ez mindenkit megbotránkoztat. A szerelem, szép és nemes érzés; de csak úgy, ha szeméremmel van összekötve. De aki, hol egyik, hol másik legény ölébe ül, az nem egyéb erkölcstelen érzelemnél. Nem az a legény szeret titeket, aki csak a csókotokat lesi, — az csak szórakozik — hanem az, aki a világ előtt feleségévé teszi.

S higgyétek el nekem, hogy ha valakit ilyen esetben meglátnak, soha sem a legényt itélik el, hanem a leányt. Azért fogadjátok meg, hogy ha ilyesmit láttok az illetőket rendre utasítjátok.

Most pedig remélem, hogy mai felolvasásom tárgyát nem fogjátok elfeledni, hanem azon elmélkedni és a tanulságot lefogjátok vonni, s az én örömömre azt meg is tartjátok.

A jó Isten tartson meg titeket, hogy még többször is összegyűlhessünk.

Ébert Andrásné.

A MI KATONÁINK.

Márton Lajos, zászlós. Hősi halált halt az oláh fronton, 1917. évi febr. 21-én. Nevével már többször találkoztunk e lap hasábjain. Utolsó merész haditénye egy nagyon előretolt tábori őrségnek fényes délben történt elülvizsgálása, mellyel talán tulságba is vitte a szolgálatot. Ez okozta övéit lesújtó, jó ismerőseit megdöbbentő, hősi halálát.

Márton Lajos 1915-ben *jelesen* érettségizett kolozsvári unitárius főgimnáziumunkban. Azután mindjárt a híres cs. és

kir. 82-ik székely ezred önkéntese lett. Egy év múlva 1916 július hó 25-én, mint zászlóst az olasz fronton az I. osztályu ezüst vitézségi éremmel tüntették ki. Az oláh invázió óta az oláh fronton küzdött oly nagy kötelességtudással és oly lángoló hazaszeretettel, hogy temetésekor „az egész ezred tisztikara — amint egyik tisztjársa, barátja, dr. Sándor Pál hadnagy, írja róla — lesujtva és az iránta táplált szeretetére és becsülésére mért súlyos csapástól meghatva és könnyező szemekkel állott az őt befogadó sirgödör körül.“

Ugyancsak a tisztikar legszebb elismerése róla, hogy „kivétel nélkül osztatlan becsülésünknek és bámuló tiszteletünknek örvendett Ő, mert a legbátrabb, legkötelességtudóbb és legszeretetre méltóbb tisztje volt ezredünknek, aki sajnos nem érthette meg hadnagygyá való előléptetésének örömhírét, sem pedig a szintén utban levő II. oszt. ezüst vitézségi érem megkapását.“

Márton Lajos tehát a mint az iskola falai között mindig jeles tanuló volt, úgy a harctéren is mindig igazi katonának találtatott. Mindhalálig hiv, aki nemcsak jól tudta, de a leglelkiesmeretesebben teljesítette is hazafias kötelességét. Szülői és testvérei rajta kívül még egy fiut, egy testvérét *Józsefet*, siratják, aki korábban tünt el, illetve halt meg a galíciai harctéren. Kijutott hát nekik is a kétszeresen megszentelt fájdalomból, melyben minden jó ismerős, barát, rokon őszinte, igaz részvételt osztozik.

Legyen csendes siri álma a ma még idegen de, majd az édes hazai földében nyugvó hősnak (mert szülői kívánsága szerint haza fogják hozni) s emlékét őrizze nemcsak a Firtosvár-aljai „Elesett hőseink emlékére“ kegyeletes érzésekkel felállítandó emlékmű hanem a szülők, testvérek, igaz barátok fájó és kegyeletes érzése, valamint a szent magyar haza milliókért könnyező, méltán bús Nemtóje.

Firtosvár-alja.

Máté Lajos,
unitárius lelkész.

(143) **Ütő Endre** zászlós július végén Szicziából, olasz fogságból irt egyik tanárának. Május 23-án került az olaszok kezébe s tudatta, hogy ugyanakkor estek fogságba (758 **Sári József** és (1226) **Vekerle Sándor** hadnagyok is, kikkel két hétig együtt volt a megfigyelő barakkokban.

(716) **Adorjáni Gyula** hadnagy a 11. isonzói csatában sebesülten olasz fogságba jutott.

(1012) **Gál Ernő** zászlós a Hermada hősiei védelmében kitüntette magát. Nehány társával Boroevics vezérezredes külön személyes dicséretében részesült.

(67 és 94) **Tóth István** hadnagy felujult sebével került a Hermadáról kórházba, majd rövidebb szabadságra, hol idejét nagy részben a harctéren készített művészi rajzai rendezésére fordította. Jelenleg Prágában van.

(60) **Gálffy Zsigmond** kőszilánktól sebesülve került az olasz frontról egyik nyitrai kórházba.

(206) **Dr. Kiss Ernő** főhadnagy, (93) **dr. Borbély István** főhadnagy és **Márkos Albert** e. é. önk. szakaszvezető, kolozsvári tanáraink Bukovinában vannak a fronton.

(1227) **Csongvay József** az 50. gy. ezred e. é. önkéntes hadapródjelöltje érettségi tanfolyama után Palánkára, Szerbiába vonult be s innen pár hét múlva Bukovinába vitték. Augusztus 10-én ott egy magaslat elfoglalásánál győzelmes rohamban hősiesszen küzdve, dicső halált halt. Papi pályára szeretett volna menni, de tervétől elsodorta a háboru s örökre elzárta a halál. Komoly, derék; kötelességtudó, jóézésű ifju volt, aki díszére válhatott volna papságunknak. Mélyen sajnáljuk elestét.

(1228) **Székely Tibor** a bal lábán gránátszilánktól sebesülve, (1127) **Gelei Kálmán** (Désfalva) szintén több sebbel jutottak ki a 11. isonzói csata borzalmas megpróbáltatásaiból. Mindkettő gyógyulóban van.

IRODALOM.

A reformáció költészete. Irta Baja Mihály ref. lelkész. Nagyon csinos kiállításban lelkesítő költeményeket (11.) tartalmaz ifjusági stb. ünnepélyeken való elszavalásra. Ára 1 kor. *Hegedüs és Sándor* könyvkiadónál. Debrecen.

Az értelmi és erkölcsi nevelés viszonya. II. köt. módszeres rész. Irta: dr. *Kiss Elek*. Ára 8 kor. Addig is mig bővebben ismertethetnök a könyvet, üdvözöljük a termékeny író, ifju lelkészünket.

Egyházi és iskolai mozgalmak.

A főp. püspök urat gróf Apponyi miniszter Budapestre kérte okt. 30-ra egy enquette-re, melyen egyházunkat érdeklő kérdések lesznek szőnyegen. Örvendünk, hogy a főpásztor fölmehet, mert az egyházunknak nagy előnyére lesz.

Uj iskolai felügyelő gondnok. A kolozsvári kollegiumhoz felügyelő gondnokká dr. Arkossy Gyula közjegyzőt választotta az E. Főtanács. A buzgó és munkás férfi már megkezdette működését. Beiktatása a tanév második felében lesz.

Uj egyháztanácsosok. A jelen évi Főtanács egyháztanácsosokká megválasztotta Dr. Zsakó Istvánt, Dr. Péterffy Áront, Ferenczy Józsefet, (gyógyszerész) Felszeghy János járásbírót és Ürmösi József lelkészt. Üdvözljük az új tanácsosokat.

Katonák-emlékalapjára irányítjuk a haretéren és másutt levő vitézeink figyelmét. Ujabbán szivek voltak adakozni: Szász Mihály 13 kor. Szász István 10 kor. Tóth István 7 kor. Lőrinczy Dénes 10 kor. Ribicei Nemes Ödön 10 kor. Kelemen Ferencz 10 kor.

A főtanácsi választások eredménye:
Egyháztanácsosok lettek: dr.

Zsakó István, dr. Péterffy Áron, Ferenczy József gyógyszerész, Felszeghy János járásbíró, Ürmösi József lelkész.

Az E. K. Tanács tagjai lettek új hat évre: Dr. Várady Aurél, Gyulay Árpád, dr. Bedő Albert, Csifó Salamon, dr. Költő Gábor (új), id. Báró Daniel Lajos, Osváth Gábor. Pál Ferencz, Lőrinczi Dénes gondnok, Ürmössy Kálmán bíró.

A nevelésügyi bizottság elnöke dr. Boros György, tagja Gálffy Lőrincz.

A jogügyi bizottság elnöke Dr. Tóth György.

A II. foku fegyelmi bíróságnak r. tagja dr. Tóth György, p. tagja dr. Költő Gábor.

Pénztári ellenőr Sárdi Lőrincz.
Könyvtárnok Sándor János.

Esküt tettek az ujonnan választott és állásokban megerősített körü felügyelő gondnokok: dr. Pálffy Jenő, Killyéni Endre.

Köri képviselők: Fülöp Mózes, Kovács József (Kolozsd.), Balázs András, Péterffy Gyula (Aranyost.), Szabó Albert, Szathmáry István (kük.), Pethő Kálmán, Keresztesi Dénes, Nagy Jenő, Gróf Lajos (mar.), Bárka József, Katona Ferencz, Török Ferencz, Benke Elek, Kádár Gyula, Marosi Albert, (ker), Ürmösi József, Benczédi Pál, dr. Jakab Zoltán, Sándor Mózes (Udv) Kelemen István, Kiss Jenő (Felső feh.), Végh Benjámin, dr. Sükösd Zsigmond (Hár.), Pálffy Sámuel, Iszlay Gábor (Dunat.), Müller Gyula, Székely Sándor, (Kolozsvár), dr. Lőrinczy Akos, dr. Balogh György (Torda), Dimén Mózes (Budapest).

Unitárius Múzeum. Az unitárius egyház az Erdélyi Múzeum régiségtárában *Unitárius Múzeumot* állít föl azokból a régi egyházi szerelvényekből (uraszтали poharak, tányérok, terítők stb.), amelyek már ninesenek használatban, vagy olyan nagy értékűek, hogy nagyobb biztonságba helyezésük kívánatos. Ez iránt az E. K. Tanács megtette az előkészítő lépéseket, elküldötte a nyilatkozatot a Múzeumnak. Az Erdélyi Múzeum Egylet kitörő lelkesedéssel fogadta az egyház elhatározását s ezt tudtára is adta egyházunk fejének Ferencz József püspök urnak a Múzeum bizottsága: dr. Lechner Károly egyet. tanár alelnök vezetése alatt dr. Farkas Lajos, dr. Erdélyi Pál, dr. Czikmántori Ottó, Takács Lajos és Kelemen Lajos. A püspök ur a köszönetet vissza háritotta a Múzeum Egyletre, mert Egyházunk lesz háálás, ha a mul-

tat dicsőítő értékes klenodinmaink nemesak biztonságban lesznek, hanem együtt szakszerűleg elrendezve a muzeum látogatóinak tanulságot fognak szolgáltatni. Tanulóifjúságunk és a Kolozsvárra jövő unitáriusok máris van mit megtekintsenek, mert a marosi körből 9 egyházból már be van hozva. Reméljük, hogy egy év alatt már együtt lesz az egész. Kelemen Lajos tanárt fogja illetni az egyházközségek hálás elismerése, ha föltárja kincseiket. Ő volt az ügynek indítója is.

Uj sorozat a 200-tel. Mihály Dénes egy tisztességben megöregedett, immár 80 éves iparos, az Unitárius Közlönynek kezdet óta hű olvasója, ki nevelt leánya Balogh Róza tanítónő mellett meglegedve tölti napjait — kedves dolgot cselekedett ekklésiájával, mert urvacsora kiszolgálására 400 korona alapítványt tett. Most a Dávid Ferencz Egyletre gondolt és szorgalmas munkával szerzett kis vagyonából beküldött száz koronát. Így hát Mihály Dénes megkezdette az új sorozatot. Ő lett a 162-ik örökös alapítónk. Isten éltesse még sokáig. — 200-ig csak 31 kell. Ebben az évben talán bejönnek. A kik ígértek emlékezzenek ígéretükre. Mások is gondolkozzanak és tegyenek.

Őszinte vallomás. Az Unitárius Közlönynek egyik régi olvasója a következőket írja: A mai postával küldök 30 koronát a *Közlönyért*. Tizenhét éve, hogy az *Unitárius Közlönynek* olvasója vagyok s az első években küldöttem volt egy ízben öt koronát, azóta többet

nem. Őszintén megvallom, hogy erre a szerfeletti mulasztásra emberi gyorlságom és indulatom vezetett. Hogy miért történt az egész, azt itt részletezni nem akarom, nem akarom a régi sebet fel tépni — azt is bánom ami történt . . . de most már nem tehetek mást, mint szégyenkezve tekinteni vissza a megtörténtekre. Minden mulasztásom mellett az *Unitárius Közlöny*m idáig rendszeren kaptam s épen ezért nem volt szándékomban a szerkesztőséget károsítani annál is inkább, mert a *Közlöny*, mint jó unitárius kereszténynek mindig kedvelt olvasni valóm volt. A *Közlöny* megrendelésére akkoriban szeretett lelkészünk Végli Mihály hívta fel figyelmem, melyet én akkor készséggel elfogadtam és megrendeltem, de korántsem azzal a szándékkal, hogy magam a fizetési kötelezettség alól ravaszul kiakartam volna menteni, melyet a mai napon postára tett fizetmenyem is igazol. Azonban a mai események sok mindent megváltoztatnak s engem is arra kényszerítnek, hogy a nagyságos szerkesztő urat megkérjem arra, hogy kegyeskedjék értesíteni arról, ha a tagsági díjamba valami hiány mutatkoznék, hogy posta fordulatával azt is beküldhessem. Alázatos tisztelettel hive *B. L.*

Halmágyi Sándor kir. táblai bíró október 13-án elhunyt Budapesten 86 éves korában. A jeles bírót és neves író-t szép családja kísérte sirjába. Életéről bővebben szándékozunk megemlékezni.

Koali Nagy István birtokos váratlanul elhunyt Nyádszenlászlón 41 éves korában. Elettérjza jónni fog.

Elhunytak. Várfalvi lelkész Bartók Géza egy 77 éves kedves leánykája Mártuska. A szülők nagy bánatára vigasztelést kívánunk. — Árkosy Nagy József a balázsfalvi vasuti szerencsétlenség áldozata lett.

A budapesti Dávid Ferencz Egyletben november 17-én felolvasó gyűlés lesz az unitárius templomban. Tárnyak: Ima, énekek és dr. Boros György felolvasása: a jövő vallásáról.

A Berde buni-birtokot az E. Főtanács továbbra is házi kezelésben tartja. Reméljük, hogy a kereszturi és kolozsvári konviktusok nagy hasznát fogják látai. A Főtanács többsége szavazott a házi kezelés mellett.

Az egyházköri felügyelő gondnok választását törvény szerint eddig az E. Főtanács rendelte el, a mi miatt a hely csaknem egész évig is maradt ürességben. A jelen évi Főtanács úgy intézkedett, hogy ha a hely elhalás következtében üresedik meg, a választást az E. K. Tanács rendeli el s csak lemondás esetében az E. Főtanács.

Nem köldünk több számot az Unitárius Közlönyből azoknak, akik hátralékban vannak a tagdíjjal és a lap árával.

Bármilyen csekély összeggel járuljon a Dávid Ferencz Egylet perselyéhez a hadi árva javára.

A requirált harangok árát kiutalta egyházunknak a nagyszabeni es. és kir. hadtest parancsnokság illető ügyosztálya. Éppen száz toronyból szállítottak el harangot 1916-ban és 1917 elején,

összesen 102-t. A harangok kilójáért 4 kor-t fizetnek. Egyházunkhoz 80.596 kor összeg fog befolyjni. Ebből az összegből legtöbb esik a torockoi 18 3 kiló súlyú siratott nagy harangra: 6932 kor. Az egyházaknak jutott összeget az egyház pénztára külön az illetők nevéen fogja kezelni és kamatoztatni. Az E. Főtanács megengedte, hogy a harang árát más célra is felhasználhassák ha az E. K. Tanácstól fölhatalmazást kapnak. Többen gondolnak arra, hogy ebből a szép összegből tekintélyes részt fognak átutalni az unitárius leányotthonra.

Az E. Főtanács jegyzőkönyve sajtó alatt van s november végére készen is lesz. A nyomdai nehézségek miatt egy hónapig nem lehetett munkába venni.

Szerkesztői üzenetek. *Katoná imakönyvet* küldhetünk, ha késztségünknek egy levélzölapon megírják címöket.

Katonáktól szívesen vesszük, ha a „mi katonáink“ rovatba adatokat küldenek be Kelemen Lajos tanár ur címére. Tisztek és tiszti rangban elesett katonáinknak arcképet is szívesen közöljük. — *Minden olvasónak szóló* üzenetünk van: a Közlöny árát a nyomda fölemelte 25 százalékkal, a mi azt jelentené, hogy a lap ára mostantól kezdve nem 4 hanem 5 korona kellene hogy legyen. Ezt az áremelést szeretnők elkerülni, s reméljük el is kerülhetjük, ha a hátralékokat befizetik és *ha mindenik olvasó lesz szíves a maga érdekében is még egy fizető tagot szerezni és a 4 koronát beküldeni.* — *Pap Domokos* a harctérről lelkes cikket írt a Tordán létesítendő iparos inas-otthon érdekében. Erről a számról lekéselt, a jövőben meg-

találja helyét, de tán még a szivekben és elmékben is. — **Ü. J.** Már le volt zárva az önálló cikkek helye. Kérek tárgyi címet hozzá. Ez lesz alcíme. Jövőkor. — **A—s.** Érdekes a vers. Meglátjuk. Közlöny menni fog.

Sz. Szktur és Turdavári: Mikor b. levele megérkezett a lap már készen volt. Talán így is megfelel, — **Többektől** a kik nem kapták meg a 9–10 számot elnézést kérünk. A helycsere bajjal jár, ugylátszik.

Pályázat a Berde családi ösztöndijra.

A magyarországi unitárius Egyház Képviselő tanácsa 1449 sz. határozata alapján fölhívja mindazokat, akik a b. e. laborfalvi Berde Mózsza családi ösztöndijra a Végrendelet 6 §. alapján mint „Berde-családból származó és oskoláinkban tanuló ifjak” jogosultak, folyamodjanak igazgatóságuk útján az E. K. Tanácshoz.

A folyamodáshoz csatolni kell: keresztlevelet, a családi leszármazást igazoló hiteles kimutatást, a megelőző tanévről szóló iskolai bizonyítványt.

A folyamodást 1917 évi november hó 30-ig be kell nyújtani az illető igazgatósághoz.

Kolozsvár, 1917 október 10.

Ferencz József,
unitárius püspök.

Végh Mihály,
titkár.

MOST JELENT MEG!

Baksay Sándor

összegyűjtött irodalmi dolgozatai. Sajtó alá rendezte: Kéky Lajos, kiadta a Kisfaludy-Társaság. A 3 kötet ára portóval együtt 25 korona 20 fillér.

A gyakorl. lelki gondozás.

Irtá: Páhy József ref. lelkész. Ára portóval 25 korona.

Öt prédikáció.

A 400-ik évfordulóra. Irták: Dr. Kecskeméty I., dr. Kenessey B., dr. Ravasz L., dr. Révész I. és Nagy Károly. Ára portóval együtt 2 korona 20 fillér.

Katármesgyén.

Egyh. beszédek és imák a 400-ik évfordulóra. Irtá: Paulik János ev. lelkész. Ára portóval együtt 70 fillér.

Kaphatók: KÖNYV SAJÓSAI könyvkereskedésében

Budapest. IV. Kamermayer Károly-utca 3.

Nyom. Lepage Lajos könyvnyomdájában, Kolozsvárt.